

**ATSKIROJO ŽELDYNŲ PALEI ŠILUTĖS pl. NUO SMILTELĖS g.
IKI JŪRININKŲ pr. KLAIPĖDOJE
projekto idėjos (konceptijos) parengimo
supaprastinto projekto konkurso
projekto**

Parko idėja - Re: VII – Bandužių rajono atsinaujinimas

Recenzija

2022 m. vasario 11 d.

Sveikintina, kad, tik ką, 2021 m. rugsėjo 30 d. patvirtinusi naują miesto bendrąjį planą, Klaipėdos miesto savivaldybės administracija vykdo atskirojo rajoninio Želdyno palei Šilutės pl. nuo Smeltelės gatvės iki Jūrininkų pr. Projekto konkursą.

Planuojama neužstatyta erdvė yra labai svarbus gamtiškesnis buferis, skiriantis daugiaaukščiais masinės modernistinės statybos gyvenamaisiais namais užstatytą Bandužių teritoriją nuo intensyvaus transporto arterijos ir pramoninės Vaidaugų zonos, todėl šis vietos želdinimo intensyvinimas, gyvenamosios aplinkos įveiklinimas, humanizavimas, socialinis turpinimas yra labai reikalingas.

Susipažinus su vieninteliu Projektu, kuris atitinka svarbiausius, nors ir minimalius tokiems projektams keliamus reikalavimus, techninėse sąlygose iškeltus tikslus, norisi išreikšti keletą pastebėjimų.

1. Projektu siūloma funkcinio zonavimo ir principinė ryšių sistema yra logiška, numatoma rekreacinių, aktyvaus ir pasyvaus poilsio veiklų įvairovė, sporto aikštelių ir įrenginių išdėstymas, želdinimo mastas ir augalų asortimentas - tinkami, o intensyvesnis teritorijos apželdinimas, be abejonės stiprins šios teritorijos ekologines funkcijas.

Visgi, Projekte stokojama atidos vietos kontekstui ir įdomesnės meninės idėjos.

2. Konkurso techninėse sąlygose pažymėta, kad tai požeminiu būdu kanaluoto Kretainio upelio, dešiniojo Smeltalės upelio intako erdvė, buvęs slėnis, todėl linkėtina, kad ir būsimas parkas įprasmintų čia buvusį upelį. Gal būt - per paties parko, gal - juo išilgai tiesiamo tako pavadinimą. Jei ne prarastų kraštovaizdžio elementų atkūrimo, tai bent meninio ar fizinio šio gamtinio vietovės identiteto įženklinimą. Tačiau to autoriai daryti deja, nesiryžo.

3. Apmaudu, kad nebuvo analizuotas Klaipėdos ir šios konkrečios vietovės gamtinio karkaso pobūdis ir funkcijos. Smarkiai pertvarkytame smėlėtos Pajūrio lygumos areale plytinti teritorija anksčiau buvo drenuojama mažų vandentėkmių, tačiau dėl aukšto gruntinio vandens lygmens buvo gerokai pašlapusi. Ne veltui šiauriau esančio rajono pavadinimas - Šlapžemiai. Ne tik juose, bet ir artimose I. Simonaitytės gatvės gyvenamosiose teritorijose šiuo metu (žiema, pavasarį) žaliosios erdvės yra apsemtos. Tai yra takoskyrinė teritorija, kuriai tokie reiškiniai yra būdingi. Planuojamoje teritorijoje itin aktualūs yra reljefo planiravimo, vandens tvarkymo sprendimai, nes be jų teritorijos naudojimas yra problematiškas.

4. Vandens perteklių tikimasi valdyti per 3 naujai kuriamus vandens telkinius. Tačiau aiškinamojo rašto tekstas ir brėžiniai neįtikina, kad autoriai turi duomenų, kiek vandens gali susikaupti šiuose paviršiuose: kokia teritorija, kuriam laikui, kiek smarkiai gali būti apsemta, ir kokia naujų vandens telkinių lokacija, skaičius, dydis/forma turėtų būti. Tik pagal tai būtų galima spręsti, kur kokias funkcines zonas, takus, žolynus įrengti.

5. Siekiant formuoti natūralius ar bent sub-natūralius biotopus, naujų sezoniškai išdžiūstančių vandens telkinių pakrantės turi būti lėkštos. Tokiose pakrantėse pavasarį geriausiai išyla vanduo ir jos tampa patrauklesnėmis buveinėmis.

6. Autoriai neišsako nuomonės dėl vietovės reljefo formavimo, nors tai šiuo atveju būtų galimybė ir valdyti drėgmę, ir, drauge su želdinimu kurti didesnę kompozicinę įvairovę.

7. Projektu neatsižvelgta ir nesustiprinta Klaipėdos miesto BP numatyta žaliaji jungtis vakarų kryptimi, vedanti link Taikos pr., einančios tarp dviejų mokyklų. Nors čia reikalinga pėsčiųjų susisiekimo galimybė, tačiau tuo pat metu - ir užuovėjos nuo vyraujančių vėjų.

8. Vaizduojant pėsčiųjų ir dviračių takus, nenurodyta kur, į kokius traukos taškus tie takai veda.

9. Bendruomenės sodo/daržo idėja yra patraukli, tačiau siūlytina, kad būtų vystoma ir konkrečiai projektuojama tik drauge su bendruomene, kai bus aišku, kas norės joje sodininkauti/daržininkauti. Parkingas nedidina šios zonos patrauklumo, tuo labiau, kad norima nuo jo surinktą vandenį sugerti šalimais - kad jis būtų nukreipiamas į daržo zoną. Miesto daržams būtinas vandens šaltinis laistymui, tačiau toks lietaus vandens surinkimo/perskirstymo būdas nėra šiam tikslui pakankamas. Būtų prasminga įrengti sodą greta esamo ar numatomo vandens telkinio. Daržininkams svarbesnė vieta pasislėpti nuo lietaus, sandėliuoti įrankius, susitikti aptarti savo veiklą, o ne šiltnamius...

10. Būtų aiškiau, jei vaizdinė medžiaga atskleistų, kur esami, o kur projektuojami vandens telkiniai, želdiniai.

11. Įvairūs numatomi čia sodinti medžiai yra tinkamai grupuojami, įvairūs savo laja, lapija, tačiau norėtųsi atkreipti dėmesį į tai, kad žiemos metu taip pat reikalingi spalvininiai akcentai.

12. Ypč norėtųsi detalesnio žvilgsnio projektuojant žaliąjį buferį nuo triukšmingo Šilutės plento. Kol kas autoriai tik pradėjo nagrinėti šią situaciją - geram ekranavimui nuo triukšmo ir taršos čia turės būti įrengtas tankus 3 arčiau - aukštų, vidutinių medžių ir krūmų, o žmogaus ūgyje geriausia - spygliuočių barjeras.

Įvertinus šias pastabas, siūloma Projektą esmingai koreguoti, o esant galimybei, Konkursą rengti pakartotinai.

Dr. Giedrė Godienė,
VU CHGF Geomokslų instituto
Geografijos ir kraštotvarkos katedra